ជំពូកទី ២

ខ្លឹមសារសង្ខេបតាមវិស័យ

ឥទ្ធិពលរបស់ WTO មកលើវិស័យនាំចេញសំខាន់ៗ មួយចំនួននៅកម្ពុជា នឹងមានភាពខុសប្លែកពីគ្នាជាខ្លាំង។ ចំពោះឧស្សាហកម្មមួយចំនួន ការងារកំណែទម្រង់លើផ្នែកបទបញ្ញត្តិរយៈពេលខ្លី អាចមានសារៈសំខាន់ណាស់។ ប៉ុន្តែ សម្រាប់ឧស្សាហកម្មដទៃទៀត ការងារសំខាន់ គឺការផ្លាស់ប្តូរល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការចូលទីផ្សារ នៅក្នុងរយៈពេលវែង។ ឧបសម្ព័ន្ធនានានៅក្នុងសៀវភៅមគ្គុទេសក៍នេះ នឹងធ្វើការពិនិត្យមើលដោយត្រួសៗ លើឱកាសនានា ចំពោះឧស្សាហកម្មកម្ពុជាមួយចំនួន ដែលកើតឡើងដោយសារសមាជិកភាពក្នុង WTO។ វិស័យមួយចំនួនដែលគេបានជ្រើសរើសយកមកសិក្សាក្នុងឯកសារនេះ គឺគ្រាន់តែចង់បង្ហាញនូវទិដ្ឋភាពរួមមួយនៃផ្នែកសំខាន់ៗរបស់សេដ្ឋកិច្ច ដែលប្រកបដោយផលិតភាពខ្ពស់តែប៉ុណ្ណោះ។ ការជ្រើសរើសឧស្សាហកម្មមួយ ពុំមែនមានន័យថាឧស្សាហកម្មនោះទំនងជាមានជោគជ័យក្នុងការនាំចេញ ជាងឧស្សាហកម្មផ្សេងទៀត ដែលមិនបានជ្រើសរើសមកនិយាយនោះទេ។

ខាងក្រោមនេះគឺជាខ្លឹមសារសង្ខេប ដកស្រង់ចេញពីសៀវភៅមគ្គុទេសក៍តាមវិស័យ នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធផ្សេងៗ។

កសិអាជីវកម្មទូទៅ

ប្រទេសកម្ពុជាមានធនធានកសិកម្មជាច្រើន ហើយមានសក្តានុពលច្រើន សម្រាប់ប្រែក្លាយសម្បត្តិកសិកម្មទាំងនោះ ទៅជាអាជីវកម្មនាំចេញប្រកបដោយជោគជ័យ។ ចំពោះផលិតផលសំខាន់ៗមួយចំនួន ការបាត់បង់គុណភាពរបស់ទំនិញកសិកម្ម តាមរយៈការរត់ពន្ធ គឺជាបញ្ហាចំពោះមុខដ៏ធំបំផុត។ ការចំណាយខ្ពស់នៅក្នុងប្រទេស ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធមិនល្អ អប្រសិទ្ធភាពផ្នែករដ្ឋបាល ក៏ដូចជាកង្វះការវិនិយោគលើសមត្ថភាពកែច្នៃ ទាំងអស់នេះ មិនបង្កលក្ខណៈល្អចំពោះការធ្វើអាជីកម្មតាមផ្លូវការឡើយ។ កសិករ និងអ្នកលក់ដុំ ច្រើនតែជ្រើស រើសយកជម្រើសងាយបំផុត គឺលក់ទៅឱ្យពាណិជ្ជករមកពីប្រទេសជិតខាងនៃប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានលទ្ធភាពរ៉ាប់រងចំណាយក្រៅផ្លូវការក្នុងការដឹកជញ្ជូនទំនិញចេញពីប្រទេសកម្ពុជា សម្រាប់កែច្នៃ និងលក់បន្ត។ កំណែទម្រង់ច្បាប់ដែលទាមទារដោយសមាជិកភាពក្នុង WTO ព្រមទាំងលទ្ធភាពចូលទៅកាន់ទីផ្សារដែលមានភាពអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្ម

អាចជួយបានក្នុងករណីនេះ ។ ប៉ុន្តែ បរិយាកាសពាណិជ្ជកម្មសាកល អាចកែលំអបានជាកម្រិត១ប៉ុណ្ណោះ ដោយយោង តាមបទបញ្ញត្តិនានារបស់ WTO ។ គេត្រូវតែយល់ដឹងជាចាំបាច់ អំពីរបាំងពន្ធគយដ៏ខ្ពស់ របបកូតាដ៏ស្មុគស្មាញ និងការតម្រូវឱ្យមានសុវត្ថិភាពស្បៀងអាហារ ដើម្បីចាប់យកឧត្តមភាពនៃឱកាសថ្មី១ ។ ក្រុមកសិអាជីវកម្មគប្បី ពិនិត្យមើលឱ្យបានហ្មត់ចត់ នូវសក្តានុពលនៃកិច្ចប្រជុំនៅទីក្រុងដូហា (Doha) ដើម្បីកែលំអល័ក្ខខ័ណ្ឌនានា ក្នុងពេលអនាគត ។

អង្ករ

កម្ពុជាមានឱកាសតិចតួចណាស់ ក្នុងការវិលត្រលប់ទៅកាន់ឋានៈជាប្រទេសនាំចេញអង្ករដ៏ធំមួយ ។ សព្វថ្ងៃនេះ ប្រទេសថៃកំពុងនាំមុខគេ ក្នុងការនាំចេញអង្ករនៅលើទីផ្សារពិភពលោក ហើយប្រទេសវៀតណាម ក៏ជាប្រទេសនាំចេញអង្ករដ៏ធំមួយដែរ ។ បរិមាណស្រូវជាច្រើនត្រូវបានគេរត់ពន្ធទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាម ដើម្បី យកទៅកិន រួចហើយនាំចេញបន្ត ។ កម្ពុជាមានរោងម៉ាស៊ីនកិនស្រូវតែមួយប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចផលិតអង្ករទៅតាម បទដ្ឋាននៃការនាំចេញបាន ហើយផលិតផលរបស់រោងចក្រនេះ ក៏បានបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា មានគុណភាពល្អ មានគេ ទទួលស្គាល់នៅតាមទីផ្សារនៃប្រទេសរីកចម្រើនផងដែរ ។

បើមានការវិនិយោគបន្ថែមទៀតទៅលើម៉ាស៊ីនកិនស្រូវដែលមានលក្ខណៈទំនើប នោះកម្ពុជានឹងអាច ផ្គត់ផ្គង់អង្ករដែលមានគុណភាពល្អពិសេសកាន់តែច្រើនទៅកាន់ទីផ្សារអន្តរជាតិ ។ ប្រការនេះនឹងបង្កើននូវការ ទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិថា អង្ករកម្ពុជាអាចឆ្លើយតបទៅនឹងបទដ្ឋានកម្រិតខ្ពស់ ។ WTO នៅពុំទាន់បើកចំហ និង នៅមិនទាន់ផ្តល់ភាពយុត្តិធម៌ ចំពោះទីផ្សារអង្ករអន្តរជាតិនៅឡើយទេ ប៉ុន្តែកិច្ចព្រមព្រៀងនានាដែលមានលក្ខណៈ អនុគ្រោះ ដូចជាគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់សហភាពអឺរ៉ុប "អ្វី១ទាំងអស់លើកលែងតែអាវុធ" ត្រូវបានគេមើលឃើញថា ជាការបើកទ្វារឱ្យប្រជាជាតិក្រីក្របំផុតនៅលើពិភពលោកដែលកំពុងផលិតអង្ករ ។

គ្រាប់ស្វាយចន្ទី

ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ការរីកចម្រើនដ៏ធំបំផុតនៅលើទីផ្សារគ្រាប់ស្វាយចន្ទីនៅក្នុងពិភព លោក គឺការលេចមុខនៃប្រទេសវៀតណាមដែលបានក្លាយជាប្រទេសផលិត និងនាំចេញគ្រាប់ស្វាយចន្ទីធំជាងគេ ។ សមត្ថភាពកែច្នៃនៅប្រទេសវៀតណាមមានទំហំធំ ធ្វើឱ្យអ្នកទទួលយកទៅកែច្នៃបន្តត្រៀមខ្លួនជាស្រេច ក្នុងការ ផ្តល់ថ្លៃខ្ពស់ ចំពោះគ្រាប់ស្វាយចន្ទីដែលជាវត្ថុធាតុដើម ។ កសិផលស្វាយចន្ទីរបស់កម្ពុជាមួយផ្នែកធំត្រូវបានគេទិញ

ដោយឱ្យប្រាក់ផ្ទាល់ដៃ និងដឹកជញ្ជូនក្រៅផ្លូវការ ឬរត់ពន្ធឆ្លងដែនទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាម។ ពាណិជ្ជករវៀតណាមទាំងឡាយ ហ៊ានទិញក្នុងតម្លៃមួយខ្ពស់ជាងតម្លៃទិញចូលរបស់ក្រុមហ៊ុនកែច្នៃកម្ពុជាមួយ ដែលមានសមត្ថភាពផលិតសម្រាប់ទីផ្សារពិភពលោកដូចគេដែរ។ ការគួបផ្សំគ្នានៃការចំណាយខ្ពស់នៅក្នុងប្រទេស និងការទាមទារឱ្យមានការបង់ប្រាក់ក្រៅផ្លូវការ នៅក្នុងការដឹកជញ្ជូនផលិតផលឆ្លងកាត់ផែនានា ជាមូលហេតុធ្វើឱ្យផលិតកម្មគ្រាប់ស្វាយចន្ទីនៅកម្ពុជា ជួបការលំបាក និងគ្មានលទ្ធភាពប្រកួតប្រជែងខ្ពស់។ ប៉ុន្តែទីផ្សារគ្រាប់ ស្វាយចន្ទីនៅលើពិភពលោកមានទំហំធំ ហើយល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការធ្វើពាណិជ្ជកម្មនៅតែបើកចំហ។ សក្តានុពលបន្ថែមស្ថិតនៅលើការពង្រីកទីផ្សារគ្រាប់ស្វាយចន្ទី ដែលដាំដោយការប្រើជីធម្មជាតិ។

បសុសត្វ

មានការសិក្សា និងការពិសោធផ្សេងៗបញ្ជាក់ថា ប្រទេសកម្ពុជាមានឱកាសយ៉ាងច្រើនក្នុងការនាំចេញបសុសត្វ ដូចជា គោ ក្របី ជ្រូក និងបសុបក្សី។ បច្ចុប្បន្ននេះ ការធ្វើពាណិជ្ជកម្មគោក្របី ច្រើនប្រព្រឹត្តទៅតាមរយៈការរត់ពន្ធ។ ប្រសិនបើបំប៉នចំណីអាហារឱ្យបានត្រឹមត្រូវ គេអាចលក់គោក្របីកម្ពុជា ទៅកាន់ទីផ្សារក្នុងតំបន់ ឬមួយប្រហែលជាអាចលក់ទៅឱ្យទីផ្សារមជ្ឈឹមបូព៌ា ដែលកំពុងតែមានតម្រូវការកើនឡើងផងដែរ។ គេបាននាំចេញគោក្របីខ្លះៗ ទៅកាន់ទីផ្សារនៅប្រទេសម៉ាឡេស៊ី។ ក្នុងរយៈប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ ជំងឺលើសត្វពាហនៈ បានធ្វើឱ្យពាណិជ្ជកម្មបសុសត្វពិភពលោក មានការប្រែប្រួល ដូច្នេះការឆ្លើយតបទៅនឹងបទដ្ឋានសុខភាព មានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មនេះ។ គេអាចសម្រេចកិច្ចការនេះបានតាមរយៈការអភិវឌ្ឍសេវាផ្នែកបសុសត្វ និងបង្កើនលទ្ធភាពក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ថ្នាំពេទ្យសម្រាប់បសុសត្វ។ ការធ្វើអាជីវកម្មទៅលើវិស័យបសុសត្វ ក៏តម្រូវឱ្យមានការកែលំអលទ្ធភាពផលិតចំណីសត្វ ដែលមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែងផងដែរ។ ក្រៅពីនេះ ល័ក្ខខ័ណ្ឌពាណិជ្ជកម្មចំពោះ បសុសត្វ មានលក្ខណៈបើកចំហ។

ផ្លែស្វាយ

កសិករកម្ពុជាដាំផ្លែឈើដែលមានគុណភាពខ្ពស់ជាច្រើនប្រភេទ ហើយផ្លែឈើទាំងនោះមួយចំនួនមានតម្រូវការខ្ពស់នៅក្នុងទីផ្សារនៃប្រទេសរីកចម្រើន។ អ្នកទិញនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសរីកចម្រើន ហ៊ានទិញផ្លែឈើដែលដាំដោយប្រើជីធម្មជាតិ ក្នុងតម្លៃខ្ពស់។ តម្រូវការផ្លែស្វាយបានកើនឡើងយ៉ាងច្រើន នៅក្នុងរយៈពេល ១០ ឆ្នាំចុងក្រោយ ដោយពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកកើនឡើងទ្វេមួយជាពីរ។ ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍមួយចំនួន កំពុងព្យាយាមនាំចេញផ្លែឈើគ្រប់រដូវជាច្រើនប្រភេទ និងមានគុណភាពខ្ពស់ ទៅកាន់ទីផ្សារបរទេស។ ល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការ

ធ្វើពាណិជ្ជកម្មផ្លែឈើ មានការបើកទូលាយយ៉ាងច្រើន ប៉ុន្តែបទដ្ឋានសុវត្ថិភាពស្បៀងអាហារមានលក្ខណៈ ហ្មត់ចត់។ នៅកម្ពុជាគេគួររៀបចំការដាំស្វាយឱ្យបានប្រសើរជាងមុន ដែលពុំមែនសម្រាប់តែការនាំចេញតែ ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ត្រូវឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការក្នុងប្រទេស ដោយរាប់ទាំងតម្រូវការរបស់វិស័យទេសចរណ៍ផងដែរ។

ប្រេងរុក្ខជាតិ

ប្រទេសកម្ពុជាបាននាំចូលប្រេងរុក្ខជាតិជាច្រើនប្រភេទ ប៉ុន្តែកម្ពុជាមានមានបទពិសោធក្នុងការនាំចេញ ដូងប្រេង (palm oil)។ គេបាននាំចេញគ្រាប់ធញ្ញជាតិផ្តល់ប្រេងពីប្រទេសកម្ពុជា ប៉ុន្តែតាមច្រកមិនផ្លូវការ ដើម្បីបំពេញឱ្យសមត្ថភាពកែច្នៃធំៗ ជាច្រើននៅបណ្តាប្រទេសជិតខាង។ ទីផ្សារប្រេងរុក្ខជាតិនៅលើពិភពលោកមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ បណ្តាលមកពីការប្រកួតប្រជែងរវាងផលិតផលនៃតំបន់មានអាកាសធាតុបង្គួរ និងផលិតផលនៃតំបន់ត្រូពិច។ ល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការចូលទៅកាន់ទីផ្សារ ទំនងជាត្រូវគេកែលំអ ហើយការឧបត្ថម្ភធនទៅលើផលិតកម្មត្រូវចុះថយ ដែលជាវិបាកនៃការចរចា នាកិច្ចប្រជុំនៅទីក្រុងដូហា (Doha) របស់ WTO។ ប៉ុន្តែ ទីផ្សារនៅបន្តកើនឡើង ព្រោះមានការប្រើប្រាស់ថ្មីៗ ដែលទាក់ទងនឹងតម្រូវការផលិតផលស្បៀងអាហារដែលផ្តល់សុខភាពល្អ និងផលិតផលកែច្នៃផ្នែកឧស្សាហកម្ម ក្នុងការប្រកួតប្រជែងជាមួយផលិតផលគីមីដែលមានប្រភពពីប្រេងឥន្ធនៈ។ តម្រូវការប្រេងរុក្ខជាតិ កំពុងមានការកើនឡើងនៅលើទីផ្សារប្រទេសចិន ហើយប្រទេសសមាជិកអាស៊ានមួយចំនួន ក៏បើកចំហជាបង្គួរ សម្រាប់នាំចូលប្រេងដូងទៅកាន់ទីផ្សាររបស់ពួកគេផងដែរ។ ប្រទេសកម្ពុជាមានឱកាសសម្រាប់នាំចេញប្រេងដូងបន្ថែមទៀត និងផលិតដើម្បីជំនួសប្រេងរុក្ខជាតិនាំចូលមួយចំនួន ប្រសិនបើគេអាចកាត់បន្ថយចំណាយក្នុងដំណើរការផលិតក្នុងប្រទេសបាន។

ស្រាទឹកត្នោត

ស្រាទឹកត្នោតគឺជាផលិតផលមួយ ក្នុងចំណោមផលិតផលជាច្រើន ដែលអាចផលិតបានពីដើមត្នោត។ ក្រុមហ៊ុនមួយ ដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅជិតទីក្រុងភ្នំពេញ កំពុងផលិតដំណាប់ផ្លែឈើ ទឹកខ្មេះ មួក និងកន្ត្រក ព្រមទាំងស្រាមួយចំនួន និងភេសជ្ជៈចម្រុះនានា ដែលផលិតពីផលិតផលផ្សេងៗនៃដើមត្នោត។ ភេសជ្ជៈដែលមានជាតិស្រវឹង របស់ក្រុមហ៊ុននេះ គឺស្រាទឹកត្នោតដែលមានគុណភាពពីរបែប (មានជាតិស្រវឹងកម្រិត ៨% និង ១០%) ស្រាទឹកត្នោតលាយម្នាស់ និងស្រាទឹកត្នោតមានរសជាតិខ្ចី។ ផលិតផលទាំងនេះអាចស្វែងទីផ្សារនៅតាមហាងលក់ភេសជ្ជៈនានា។ ទីផ្សារអាស៊ីច្រើនតែការពារភេសជ្ជៈសុរាក្នុងប្រទេស ឬការពារដោយសារមូលហេតុសាសនា។ នៅប្រទេសរីកចម្រើន មានការការពារតិចតួច ប៉ុន្តែចំពោះស្បៀងអាហារ ចាំបាច់ត្រូវតែគោរពតាម

បទដ្ឋានសុវត្ថិភាពអាហារ។ ការយកប្រាក់បន្ទុករដ្ឋបាលមិនផ្លូវការ និងកង្វះខាតផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅកម្ពុជា ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សមត្ថភាពប្រកួតប្រជែង។ ល័ក្ខខ័ណ្ឌរបស់ WTO នឹងធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរតិចតួចតែប៉ុណ្ណោះ លើកលែងតែក្នុងបរិបទនៃបទដ្ឋានសុវត្ថិភាពស្បៀងអាហារ នៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីអនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ (SPS)។

កៅស៊ូ

បន្ទាប់ពីសម្លៀកបំពាក់ និងស្បែកជើង កៅស៊ូធ្លាប់ជាផលិតផលនាំចេញ ដែលមានសារៈសំខាន់បំផុតរបស់កម្ពុជា។ ជាទូទៅ គុណភាពនៃកៅស៊ូកម្ពុជាមានកម្រិតខ្ពស់ ប៉ុន្តែកម្ពុជាពុំសូវបានលក់កៅស៊ូទៅកាន់អតិថិជននៅបរទេសដោយផ្ទាល់ឡើយ ហើយគេតែងលក់ក្នុងតម្លៃ ១៥-២០% ទាបជាងតម្លៃ នៅក្នុងទីផ្សារពិភពលោក។ ឧស្សាហកម្មកៅស៊ូកម្ពុជាមួយភាគធំគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋ។ នៅទូទាំងពិភពលោក ឧស្សាហកម្មនេះរងនូវផលប៉ះពាល់យ៉ាងច្រើន ដោយសារអន្តរាគមន៍របស់រដ្ឋាភិបាល ហើយនៅអាស៊ីមានការប្រឹងប្រែងដាក់កំហិតការប្រកួតប្រជែង តាមរយៈសម្ព័ន្ធអាជីវកម្មធំៗ។ នៅក្នុងការចរចា WTO ប្រទេសកម្ពុជាបានអះអាងថា គេនឹងធ្វើឯកជនភាវូបនីយកម្មទ្រព្យសម្បត្តិឧស្សាហកម្មកៅស៊ូសាធារណៈភាគច្រើននៅឆ្នាំ ២០០៦។ ប៉ុន្តែ វិធានរបស់ WTO និងល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការចូលទៅកាន់ទីផ្សារមានសារៈប្រយោជន៍តិចតួចប៉ុណ្ណោះ លុះត្រាតែ ក្រុមហ៊ុនកៅស៊ូកម្ពុជា ផលិតកៅស៊ូតាមគុណភាពជាអន្តរជាតិ។

ត្រី

ប្រទេសកម្ពុជាមានឱកាស និងអាចមានសក្តានុពលយ៉ាងច្រើន ក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មលើធនធានត្រីរបស់ខ្លួននៅក្នុងទីផ្សារនាំចេញ។ តម្រូវការចំពោះត្រីដែលមានគុណភាពខ្ពស់ និងផលិតផលត្រីកំពុងកើនឡើងនៅក្នុងទីផ្សារពិភពលោក ក្នុងពេលដែលការផ្គត់ផ្គង់មានកម្រិត។ គេបើកទូលាយទីផ្សារយ៉ាងច្រើន ប៉ុន្តែកម្ពុជាចាំបាច់ត្រូវជំនះឧបសគ្គនានា ដូចជាបទដ្ឋានសុវត្ថិភាពស្បៀងអាហារចំពោះអ្នកប្រើប្រាស់ ការដាក់ផ្លាកសញ្ញា ការផលិតដែលមាននិរន្តរភាព និងការប្រើប្រាស់ឧបត្ថម្ភធនជាទូទៅ ដើម្បីឱ្យខ្លួនអាចប្រមើលមើលកាន់តែច្បាស់លាស់ក្នុងការចូលទៅកាន់ទីផ្សារពិភពលោក។ ប្រទេសកម្ពុជាកំពុងខាតបង់នូវតម្លៃយ៉ាងច្រើននូវផលនេសាទសមុទ្របណ្តាលមកពីការផ្ទេរត្រី និងបង្គា ទៅកាន់នាវាបរទេសដោយផ្ទាល់។ ប៉ុន្តែការចំណាយក្នុងការដឹកជញ្ជូន និងផ្ទុកទំនិញនៅកម្ពុជា មានកម្រិតខ្ពស់ជាខ្លាំង ដែលពិបាកឱ្យពាណិជ្ជកម្មស្របច្បាប់អាចបានទទួលផលចំណេញ។ ការចរចាក្នុងកិច្ចប្រជុំនៅទីក្រុងដូហា (Doha) របស់ WTO នៅក្នុងការត្រួតពិនិត្យឧបត្ថម្ភធនលើការនេសាទគប្បីបើកចំហឱកាសថ្មីៗ បន្ថែមទៀត ប្រសិនបើកិច្ចប្រជុំនោះទទួលបានជោគជ័យ។

ផលិតផលសូត្រ

តម្រូវការសូត្រ និងផលិតផលសូត្រ សម្រាប់ទីផ្សារពិភពលោកមានបរិមាណតិច ប៉ុន្តែមានតម្លៃខ្ពស់ ណាស់។ ផលិតកម្មសរសៃសូត្រមានចំណែកតិចជាង ០,២% នៃទីផ្សារសរសៃវាយនភណ្ឌពិភពលោក។ ថ្លៃសូត្រ នៅខ្ពស់ជាងថ្លៃកប្បាសនៅ ២០ ដង ហើយផលិតផលសូត្រពីសរសៃសូត្រ និងសំពត់សូត្រដែលគេនិយម គឺជាផលិតផលល្អពិសេស។ សូត្រនៅរបស់កម្ពុជាមានគុណភាពខ្ពស់ ប៉ុន្តែការផលិតមានចំនួនតិចណាស់។ អ្នកត្បាញពឹងផ្អែកលើការនាំចូលក្រៅផ្លូវការ ដែលធ្វើឱ្យមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញចំពោះការបញ្ជាក់អំពីប្រភពដើមនៃផលិតផលសូត្រ ដែលបានធ្វើនៅកម្ពុជា។ ប្រសិនបើគេអាចបង្ហាញបទដ្ឋាន និងប្រភពទំនិញ នោះកម្ពុជានឹងមានឱកាសទីផ្សារជាច្រើន នៅក្នុងប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចរីកចម្រើននានានៅអាស៊ី ដែលអនុញ្ញាតឱ្យនាំចូលដោយរួចពន្ធ។ បច្ចុប្បន្ននេះ ប្រទេសកម្ពុជា មានសមត្ថភាពតិចតួចណាស់ ក្នុងកិច្ចដំណើរការតាមបែបសេដ្ឋកិច្ចខ្នាតធំ និងផ្គត់ផ្គង់ទំនិញមានគុណភាពខ្ពស់ ក្នុងបរិមាណសមស្រប សម្រាប់ការនាំចេញ។ នៅក្នុងបរិយាកាសទាំងនេះ វិធាន WTO មានឥទ្ធិពលតិចតួចប៉ុណ្ណោះ មកលើផលិតផលសូត្រ។

សង្ហារឹមដែលធ្វើអំពីឬស្សី និង ផ្ដៅ

បច្ចុប្បន្ននេះ ផលិតកម្មគ្រឿងសង្ហារឹមរបស់កម្ពុជាពុំបានរៀបចំ សម្រាប់ការនាំចេញឡើយ។ អាជីវកម្មដែលមានលក្ខណៈគ្រួសារនៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ និងនៅទីក្រុងធំៗឯទៀត កំពុងផលិតគ្រឿងសង្ហារឹមដែលមានគុណភាពល្អបង្គួរ អំពីឈើខ្លឹម ឬស្សី និងលាយចម្រុះគ្នារវាងឬស្សី និងផ្ដៅ។ ទោះជាកម្ពុជាមានវត្ថុធាតុដើម និងមានអ្នកជំនាញក្ដី ក៏គេផលិតគ្រឿងសង្ហារឹមសម្រាប់លក់បំរើឱ្យតែសេចក្ដីត្រូវការ នៅក្នុងទីផ្សារក្នុងប្រទេសប៉ុណ្ណោះ។ ក៏ប៉ុន្តែទីផ្សារនៅលើពិភពលោក សម្រាប់គ្រឿងសង្ហារឹមធ្វើអំពីផ្ដៅ និងឬស្សីដែលមានគុណភាពខ្ពស់ នៅមានទំហំធំ និងកំពុងតែកើនឡើង។ នៅឆ្នាំ ២០០៣ សហរដ្ឋអាមេរិកនាំចូលជាង ៤០០ លាន ដុល្លារ។ ផលិតករធំៗទាំងអស់ គឺសុទ្ធតែជាផលិតករ ដែលមានប្រភពមកពីបណ្ដាប្រទេសនៅអាស៊ី ជាពិសេសគឺប្រទេសចិន រីឯប្រទេសវៀតណាម ក៏កំពុងតែក្លាយទៅជាផលិតករដ៏ធំ យ៉ាងឆាប់រហ័សផងដែរ។ ការជ្រៀតចូលរបស់ប្រទេសចិន ទៅក្នុងទីផ្សារគ្រឿងសង្ហារឹមនៃសហរដ្ឋអាមេរិក បានបង្កឱ្យមានសកម្មភាពការពារ ពីទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន។ ការណ៍នេះអាចផ្ដល់ឱកាស សម្រាប់ផលិតករឯទៀតៗ។ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងពេលនេះ ប្រទេសកម្ពុជាពុំមានការរៀបចំផលិតករសមស្រប ហើយក៏គ្មានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវ័ន្តសមស្រប សម្រាប់ធ្វើពាណិជ្ជកម្មខ្នាតធំឡើយ។ ប្រការនេះអាចតម្រូវឱ្យមានការចូលរួមពីដៃគូបរទេស។

សំលៀកបំពាក់

ក្នុងឋានៈជាវិស័យនាំចេញចំបងរបស់កម្ពុជា វិស័យសម្លៀកបំពាក់ពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំង លើការអភិវឌ្ឍនាពេលអនាគតនៅក្នុង WTO ។ ល័ក្ខខ័ណ្ឌពិសេសអនុវត្តចំពោះវិស័យវាយនភណ្ឌ និងវិស័យកាត់ដេរក្នុងពិភពលោក សម្រាប់រយៈពេល ៤០ ឆ្នាំ បានបញ្ចប់នៅក្នុងខែមករា ឆ្នាំ ២០០៥ ។ ដោយគ្មានការធានាក្នុងការផ្តល់កូតានាំចូលទៅកាន់ទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក គេបារម្ភថា ប្រទេសកម្ពុជាក៏ដូចជាប្រទេសដទៃទៀត នឹងត្រូវលុបបំបាត់ដោយប្រទេសចិន ដែលមានថ្លៃចំណាយផលិតកម្មទាប ។ នៅក្នុងភាពពិត ស្ថានភាពនេះមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញជាងនេះទៅទៀត ។ គេសង្កេតឃើញមានសញ្ញានៃប្រតិកម្មខ្លាំងមួយ ទាក់ទងនឹងការគ្របដណ្តប់នៃប្រទេសចិនទៅលើទីផ្សារសម្លៀកបំពាក់នៃសហរដ្ឋអាមេរិក ។ ល័ក្ខខ័ណ្ឌពិសេសនៃការចូល WTO របស់ប្រទេសចិន សម្រាប់ការនាំចូលវាយនភណ្ឌ និងសម្លៀកបំពាក់របស់ខ្លួន តម្រូវឱ្យមានការត្រួតពិនិត្យពីបណ្តាប្រទេសនាំចូល ។ នៅមានមធ្យោបាយផ្សេងទៀត របស់ WTO ដែលអាចនឹងត្រូវប្រើប្រាស់ផងដែរ ដើម្បីបង្កើតជាឧបសគ្គចំពោះកំណើនជាបន្តបន្ទាប់ នៅក្នុងការជ្រៀតចូលទីផ្សារពីផលិតករចិន ។ ផ្អែកលើលទ្ធភាពទាំងនោះ ក្រុមហ៊ុនអ្នកនាំចេញ និងអ្នកលក់រាយនានា នៅទីផ្សារនៃប្រទេសរីកចម្រើន ចាំបាច់ត្រូវបង្កើនប្រភពអ្នកផ្គត់ផ្គង់របស់ពួកគេ ។ ប្រទេសកម្ពុជាមានឧត្តមភាពមួយចំនួន ព្រោះថា កម្ពុជាមានសាវតារល្អស្តីពី សិទ្ធការងារ និងអាចមានលទ្ធភាពនាំចូលទៅកាន់ទីផ្សារធំៗ ក្នុងលក្ខណៈអនុគ្រោះ ។ ប៉ុន្តែប្រទេសកម្ពុជា ចាំបាច់ត្រូវបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌប្រភពទំនិញ សម្រាប់លទ្ធភាពនាំចូលទៅកាន់សហភាពអឺរ៉ុបដោយរួចពន្ធ ។ ប្រការនេះមានន័យថា កម្ពុជាត្រូវបង្កើតឱ្យមានវិស័យវាយនភណ្ឌនៅក្នុងប្រទេស ឬ វិវឌ្ឍវិធីសាស្ត្រនៃការផលិតសំលៀកបំពាក់ តាមរយៈកិច្ចសហការជាមួយដៃគូពីបណ្តាប្រទេសអាស៊ាន ។ ប្រការគួរឱ្យលើកទឹកចិត្ត គឺផលិតករសម្លៀកបំពាក់ចិន កំពុងបង្កើនការវិនិយោគរបស់ខ្លួននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

សេវាហិរញ្ញវត្ថុ

កង្វះលទ្ធភាពក្នុងការទទួលសេវាហិរញ្ញវត្ថុ ដែលមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង គឺជាឧបសគ្គរចនាសម្ព័ន្ធចំពោះការអភិវឌ្ឍ និងការវិនិយោគដែលផ្តោតលើពាណិជ្ជកម្មនៅកម្ពុជា ។ សម្បទានដែលគេបានផ្តល់ឱ្យ ចំពោះសេវាធនាគារ និងធានារ៉ាប់រងនៅក្នុងការចរចារបស់ WTO ក្នុងរយៈពេលខ្លី មិនត្រូវបានគេរំពឹងថាមានឥទ្ធិពលច្រើនឡើយ ។ នៅក្នុងរយៈពេលវែង ប្រសិនបើកម្ពុជាធ្វើកំណែទម្រង់នានា ដែលបណ្តាលឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរកិច្ចប្រតិបត្តិអាជីវកម្ម និងឥរិយាបថសាធារណៈចំពោះឥណទាន នោះអាចនឹងទាក់ទាញក្រុមហ៊ុន សេវាហិរញ្ញវត្ថុបរទេស ឱ្យចូលមកវិនិយោគ និងបង្កើនសេវានានារបស់ធនាគារ និងក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងបច្ចុប្បន្ន ។ ប៉ុន្តែ ក្រុមហ៊ុនទាំងនេះទំនងជា

មិនចាប់អារម្មណ៍ទេ លុះត្រាតែហានិភ័យនានា ដែលទាក់ទងនឹងការធ្វើអាជីវកម្មនៅកម្ពុជា ត្រូវបានគេកាត់បន្ថយជាស្ថាពរ ។

សេវាសំណង់ និង សេវាពាក់ព័ន្ធ

ដើម្បីអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសម្រាប់ឱ្យមានការអភិវឌ្ឍ ដែលផ្តោតលើការនាំចេញ ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវការវិស័យសំណង់ ដែលមានលទ្ធភាពក្នុងការផ្តល់សេវាទំនើប មានប្រសិទ្ធភាព និងមានភាពប្រកួតប្រជែង ។ យោងតាមឧបសគ្គនានាក្នុងប្រទេសបច្ចុប្បន្ន សកម្មភាពមួយចំនួននឹងបន្តគ្រប់គ្រងដោយបរទេស ។ នៅទន្ទឹមគ្នានោះ ដើម្បីឱ្យមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង ក្រុមហ៊ុនសំណង់ត្រូវការសេវាដែលមានសមត្ថភាព ដូចជាក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូន ក្រុមហ៊ុនវិស្វកម្ម និងក្រុមហ៊ុនស្ថាបត្យកម្ម ។ ការសន្យាអំពីផ្នែកសេវារបស់កម្ពុជាចំពោះ WTO អនុញ្ញាតឱ្យមានការបើកទូលាយជាបង្គួរ ចំពោះក្រុមហ៊ុនបរទេស ។ ប៉ុន្តែ ក្រុមហ៊ុនសំណង់ចាំបាច់ត្រូវធានាសម្ភារៈបរិក្ខារទៅតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលមានលក្ខណៈអំណោយផលបំផុត ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីស៊ីម៉ង់ ការនាំចូល មានតម្លៃខ្ពស់ ហើយការអូសបន្លាយពេលវេលាក្នុងការប្រគល់ទំនិញ គឺបណ្តាលមកពីភាពស្មុគស្មាញទូទៅនៃផ្នែករដ្ឋបាល ។ អាស្រ័យហេតុនេះ សំណង់គឺជាផ្នែកមួយមានសារៈសំខាន់នៃសេដ្ឋកិច្ច ដែលល័ក្ខខ័ណ្ឌពាណិជ្ជកម្ម របស់វិស័យនេះពាក់ព័ន្ធនឹងទំនិញផង និងសេវាផង ហើយវាមានលក្ខណៈចាំបាច់ក្នុងការកំណត់លទ្ធផល ។